

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Калужна Тетяна Григорівна – кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу андрагогіки
Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Kaluzhna Tatiana – Candidate of Philosophy,
Senior Researcher, Leading Researcher of the Andragogy
Department of Ivan Ziaziun Institute
of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine
ORCID ID 0000-0003-3118-2575

Поширення та розвиток інклюзивної освіти у вітчизняному освітньому просторі вимагає фахової професійної підготовки і перепідготовки психолого-педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Дослідниця Малишевська І. виокремлює чинники, які визначають актуальність даної проблеми: прискорене впровадження інклюзивного навчання упродовж останніх років; недостатня обізнаність фахівців з методологічними засадами інклюзивної освіти, технологічними та методичними засобами впровадження інклюзивного навчання; збільшення академічного компоненту при формуванні практичних професійних компетентностей студентів, необхідних для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища; недостатнє усвідомлення професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти значущості, особливостей та змісту діяльності психолого-педагогічних кадрів в умовах інклюзивного освітнього середовища [2].

В аналітичній доповіді «Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України» за результатами дослідження, проведеного в межах ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Без бар'єрів» Національним інститутом стратегічних досліджень спільно з громадською організацією «Безбар'єрність» у розділі «Рекомендації для посилення соціальної інклюзії в Україні» акцентовано увагу на окремих

загальних інтегрованих напрямках політики усунення бар'єрів в соціальній інклюзії України. Окремий напрям – є освітня політика: – розвиток та впровадження політики освіти впродовж життя з урахуванням прав та інтересів маломобільних груп, молоді, жінок з дітьми до 6 років, людей старшого віку. Такий підхід розширює можливості представників цільових груп до соціальної інтеграції, сприяє розвитку інклюзивної системи освіти, дистанційного навчання, зокрема й професійних навичок та набуття новітніх компетенцій. Залученню до інформаційного суспільства допоможуть: розвиток комп'ютерної грамотності, знання іноземних мов, технологічна культура та соціальні навички [1].

Міністерство освіти і науки України спільно з Центром здоров'я і розвитку «Коло сім'ї» та за підтримки українсько-швейцарського проєкту «Психічне здоров'я для України» (Mental Health for Ukraine, MH4U) продовжує серію вебінарів для підвищення рівня обізнаності педагогів та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів щодо психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами та турботи про психічне здоров'я дітей під час навчання. Відповідний лист та графік проведення серій навчальних вебінарів для педагогічних працівників МОН надіслало до Департаментів (управлінь) освіти обласних, Київської міської державних адміністрацій. Для участі в навчальних вебінарах необхідно зареєструватися за формою, а після проходження вебінарів учасники отримають електронну версію іменного сертифікату, як підтвердження професійного розвитку фахівців інклюзивно-ресурсних центрів.

Також розроблено цикл вебінарів із проблем впровадження інклюзії в суспільство. Як зазначив Міністр Сергій Шкарлет, МОН прагне створити якісне інклюзивне освітнє середовище для розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей [3].

11 лютого 2021 року відбулося засідання Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства, в якому взяли участь Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет, та інші представники органів державної влади, дотичні до сфери

захисту прав дітей. Учасники заходу обговорили проблеми та виклики в процесі реалізації Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки й реформи децентралізації щодо функціонування закладів інституційного догляду і виховання.

Міністр Сергій Шкарлет звернув увагу на те, що виконання Стратегії має здійснюватися після забезпечення місцевими органами влади додаткової підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Зокрема, за умови реалізації таких заходів: створення доступної інфраструктури; долучення педагогічних працівників (тифлопедагогів, сурдопедагогів, корекційних педагогів для навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку) та медичних і соціальних фахівців для надання відповідних послуг за місцем проживання.

«МОН не вбачає за доцільне закриття спеціальних закладів освіти, в яких надаються високоспеціалізовані освітні послуги для дітей зі складними фізичними та інтелектуальними порушеннями. Їх діяльність ґрунтується на світовому досвіді. Такі заклади освіти з високим кадровим і технічним потенціалом мають стати майданчиком для розвитку інклюзивної освіти», – зазначив Сергій Шкарлет.

Зокрема, Міністр запропонував виключити спеціалізовані заклади освіти та ліцеї з переліку закладів освіти, які мають змінити особливості своєї діяльності до 2026 року. Така необхідність обумовлена специфікою освітнього процесу при влаштуванні дітей до пансіонів цих закладів.

Учасниками заходу було зазначено, що місцеві органи управління освітою для надання якісних освітніх послуг дітям з ООП за місцем їх проживання мають сприяти наступним цілям: розвиток мережі доступних закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами; осучаснення навчально-методичної та корекційно-розвиткової бази закладів освіти; підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзії.

Міністр Сергій Шкарлет також повідомив про основні пріоритети МОН у сфері інклюзивної освіти: затвердження Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на 2021–2031 роки; оновлення змісту освіти для дітей з особливими освітніми потребами, забезпечення новими підручниками посібниками; створення ефективної моделі надання освітніх послуг у закладах охорони здоров'я; розроблення методичних рекомендацій щодо застосування рівнів підтримки в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах (групах) та їх застосування [4].

Розбудова ефективної інклюзивної освіти в Україні можлива завдяки взаємодії різних факторів, зокрема – удосконалення методичного та кадрового забезпечення, формування позитивної громадської думки щодо інклюзивної освіти, доступне середовище навчання (фінансування, матеріальна база освітніх закладів), застосування новітніх технологій навчання для дітей з особливими потребами і найголовніший фактор – це підготовка високопрофесійного фахівця інклюзивної освіти.

Список використаних джерел

1. Зубченко С., Каплан Ю., Тищенко Ю. (2020). Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України: аналіт. доп. Київ. НІСД. С.18 URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/dopovid.pdf>
2. Малишевська І. (2018). Теоретико-методичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Дисертація на здоб. докт. пед. наук. Київ. URL: http://ispukr.org.ua/articles/18/18121102_d.pdf
3. МОН підвищує рівень обізнаності педагогів та фахівців у сфері інклюзивної освіти. (2021). URL: <http://osvita.mkrada.gov.ua/inkliuzyvna-osvita/34062/>
4. Шкарлет С. (2021). Необхідно забезпечити надання якісних послуг дітям з особливими освітніми потребами за місцем їх проживання URL: <http://osvita.mkrada.gov.ua/inkliuzyvna-osvita/35288/>